DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

26. oktober 2006 *

I sag C-302/05,

angående et traktatbrudssøgsmål i henhold til artikel 226 EF, anlagt den 28. juli 2005,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved B. Schima og D. Recchia, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Den Italienske Republik ved I.M. Braguglia, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato M. Massella Ducci Teri, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

* Processprog: italiensk.

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.W.A. Timmermans, og dommerne R. Schintgen, P. Kūris, J. Klučka (refererende dommer) og G. Arestis,

generaladvokat: M. Poiares Maduro
justitssekretær: R. Grass,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Med sin stævning har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber nedlagt påstand om, at det fastslås, at Den Italienske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 4, stk.1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/35/EF af 29. juni 2000 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner (EFT L 200, s. 35), idet den har fastsat, at vilkår om ejendomsforbehold skal bekræftes på de enkelte fakturaer vedrørende løbende leverancer med angivelse af en dato, der ligger forud for udlægget, samt bogføres forskriftsmæssigt, for at kunne håndhæves over for købers øvrige kreditorer.

Retsforskrifter

Fællesskabsbestemmelser

2 Direktiv 2000/35 har til formål at harmonisere medlemsstaternes lovgivning om bekæmpelse af forsinkede betalinger i handelstransaktioner mellem virksomheder, eller mellem virksomheder og offentlige myndigheder, for levering af varer eller tjenesteydelser mod vederlag.

3 I direktivets artikel 1 er fastsat følgende:

»Dette direktiv finder anvendelse på alle betalinger, der foretages som vederlag for handelstransaktioner.«

4 Samme direktivs artikel 2 har følgende ordlyd:

»I dette direktiv forstås ved:

1) »handelstransaktioner«: forretningsmæssige transaktioner mellem virksomheder eller mellem virksomheder og offentlige myndigheder, som indebærer levering af varer eller tjenester mod vederlag

[...]

3) »ejendomsforbehold«: et aftalevilkår, ifølge hvilket sælger bevarer ejendomsretten til de pågældende varer, indtil købesummen er betalt

[...]«

5 Artikel 4, stk. 1, i direktiv 2000/35 bestemmer:

»Medlemsstaterne skal i overensstemmelse med de gældende nationale bestemmelser, der skal anvendes i henhold til de internationalt privatretlige regler, sørge for, at sælger bevarer ejendomsretten til varer, indtil de er fuldstændig betalt, dersom der udtrykkeligt er indgået en aftale mellem køber og sælger om ejendomsforbehold, inden varerne leveres.«

6 Betragtning 21 til direktivet har følgende ordlyd:

»Kreditorer bør kunne gøre et ejendomsforbehold gældende på et ikke-diskriminatorisk grundlag overalt i Fællesskabet, hvis ejendomsforbeholdet er gyldigt i henhold til de nationale bestemmelser, der skal anvendes på forholdet i henhold til den internationale privatret.«

De nationale bestemmelser

7 Salg med ejendomsforbehold er i italiensk ret reguleret ved civillovbogens fjerde bog, afsnit III, kapitel I, stk. 3.

8 Civillovbogens artikel 1523 med overskriften »Ejendomsrettens og risikoens overgang« har følgende ordlyd:

»Ved kreditkøb med ejendomsforbehold overgår ejendomsretten til genstanden til køber på det tidspunkt, hvor han betaler sidste afdrag på købesummen, men han bærer risikoen fra leveringstidspunktet.«

9 I samme lovbogs artikel 1524, stk. 1, er det fastsat, at ejendomsforbeholdet kun kan gøres gældende over for køberens kreditorer, såfremt det er angivet skriftligt i et dokument, der er dateret, før udlægget foretages. I samme bestemmelses stk. 2 og 3 er der fastsat regler for, hvorledes dette kontraktvilkår kan gøres gældende over for en tredjemand, der efterfølgende erhverver genstanden, enten når genstanden for salget er maskiner, hvis værdi overstiger 30 000 italienske lire (ITL) (ca. 16 EUR), eller salget vedrører løsøre, der er indført i et offentligt register.

10 Artikel 11, stk. 3, i lovdekret nr. 231 af 9. oktober 2002 (herefter »lovdekretet«) har følgende ordlyd:

»Det i civillovbogens artikel 1523 omhandlede ejendomsforbehold, der er kommet i stand ved en forudgående skriftlig aftale mellem sælger og køber, kan gøres gældende over for køberens øvrige kreditorer, såfremt det bekræftes på de enkelte fakturaer vedrørende løbende leverancer med angivelse af en dato, der ligger forud for udlægget, samt bogføres forskriftsmæssigt.«

Den administrative procedure

11 Kommissionen modtog en klage, hvori det var anført, at artikel 4 i direktiv 2000/35 ikke var blevet gennemført korrekt i italiensk lovgivning. Ifølge klageren medfører lovdekretets artikel 11, stk. 3, at sælgeren påføres betydelige administrative byrder.

12 Efter at have tilstillet Den Italienske Republik en åbningsskrivelse med anmodning om, at denne fremsatte sine bemærkninger til den pågældende nationale bestemmelses forenelighed med direktivets artikel 4, afgav Kommissionen den 18. oktober 2004 en begrundet udtalelse, hvori den opfordrede denne medlemsstat til at træffe de nødvendige foranstaltninger for at efterkomme udtalelsen inden for en frist af to måneder fra dens meddelelse.

13 Da Kommissionen ikke modtog noget svar herpå, besluttede den at anlægge denne sag.

Om søgsmålet

Parternes argumenter

14 Kommissionen er af den opfattelse, at lovdekretets artikel 11, stk. 3, er i strid med artikel 4, stk. 1, i direktiv 2000/35 og med direktivets ånd.

15 Ifølge Kommissionen indebærer forpligtelsen til at bekræfte ejendomsforbeholdet på hver faktura, for at dette kan gøres gældende over for køberens kreditorer, at sælgeren pålægges en yderligere betingelse for at bevare ejendomsretten til varerne, indtil de er fuldstændig betalt, på trods af at sælgeren i henhold til direktiv 2000/35 blot skal aftale dette kontraktvilkår med køberen, inden varerne leveres.

16 Endvidere er den omstændighed, at fakturaerne i henhold til lovdekretets artikel 11, stk. 3, skal være forsynet med en bestemt dato, der ligger forud for udlægget, ligeledes i strid med artikel 4, stk. 1, i direktiv 2000/35, idet sidstnævnte bestemmelse lægger vægt på, at det er den udtrykkelige aftale om ejendomsforbehold, der skal være indgået mellem køber og sælger på et tidligere tidspunkt.

17 Den italienske regering har hertil anført, at kontraktvilkåret om ejendomsforbehold er udformet som et accessorisk vilkår til købekontrakten, hvis gyldighed og retsvirkning ikke er underlagt særlige formkrav, idet den eneste gyldighedsbetingelse er, at vilkåret er aftalt på tidspunktet for købekontraktens indgåelse.

18 Lovdekretets artikel 11, stk. 3, blev vedtaget for at supplere bestemmelserne i civillovbogen, og den vedrører kun de nærmere regler for at gøre ejendomsforbeholdet gældende over for køberens kreditorer og ikke over for senere omsætningserhververe. Den supplerer blot civillovbogens artikel 1524, stk. 1. Den italienske regering har i denne forbindelse anført, at den ændring, som er foretaget ved lovdekretets artikel 11, stk. 3, kun vedrører visse typer købekontrakter, navnlig kontrakter om successiv levering af varer, hvor leveringerne kan strække sig over længere tid og kan vedrøre varer, der kan vurderes individuelt og have en betydelig værdi. Regeringen har desuden anført, at den pågældende bestemmelse vedrører

visse typer af blandede kontrakter, hvor sælgeren skal udstede adskillige fakturaer, hvilket også kan strække sig over længere tid.

19 Ifølge den italienske regering har forpligtelsen til at bekræfte kontraktvilkåret om ejendomsforbehold på de dokumenter, der attesterer den efterfølgende opfyldelse af den oprindelige kontrakt, bl.a. til formål at overholde retssikkerhedsprincippet og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning hos den tredjemand, der indgår i en forretningsforbindelse med ihændehaveren af en vare, som en anden person er ejer af.

20 Regeringen har endelig henvist til bevisreglerne i civillovbogen. Det fremgår af den italienske kassationsdomstols praksis, at alle faktiske omstændigheder kan gøres gældende som bevis for, at dokumentet ligger forud i tid. I denne henseende er der i retspraksis bl.a. lagt vægt på, om den person, som ejendomsforbeholdet gøres gældende over for, har kendskab til dokumentet.

21 Hvad angår dette sidstnævnte punkt har Kommissionen taget til efterretning, at der let kan føres bevis for, at datoen med sikkerhed ligger forud for udlægget, men fastholder klagepunktet om, at de betingelser, der er fastsat i lovdekretets artikel 11, stk. 3, er uforenelige med artikel 4, stk. 1, i direktiv 2000/35.

Domstolens bemærkninger

22 For at vurdere, om Kommissionens søgsmål er begrundet, skal der foretages en gennemgang af artikel 4, stk. 1, i direktiv 2000/35, og det skal undersøges, om denne bestemmelse har indflydelse på de regler, en medlemsstat har vedtaget om de betingelser, hvorunder kontraktvilkår om ejendomsforbehold kan gøres gældende over for tredjemand.

23 Det skal indledningsvis fremhæves, at der med det pågældende direktiv ikke foretages en harmonisering af alle regler om forsinket betaling i handelstransaktioner, da direktivet kun vedrører visse særlige regler om bekæmpelse af sådanne forsinkelser, nemlig morarenter i tilfælde af forsinket betaling (artikel 3), ejendomsforbehold (artikel 4) og inddrivelsesprocedurer for ubestridte krav (artikel 5).

24 Direktivet henviser desuden flere steder til anvendelse af national lovgivning. Som det fremgår af betragtning 15 og 19 til direktivet, er dette bl.a. tilfældet i relation til de forskellige procedurer for tvangsfuldbyrdelse af et tvangsfuldbyrdelsesgrundlag, i relation til betingelserne for at tvangsfuldbyrdelsen af et sådant kan standses eller suspenderes og i relation til de forskellige måder, hvorpå kontrakter kan indgås.

25 Hvad angår aftalevilkår om ejendomsforbehold henvises der også til national lovgivning, og det bestemmes i artikel 4, stk. 1, i direktiv 2000/35, at medlemsstaterne i overensstemmelse med de gældende nationale bestemmelser, der skal anvendes i henhold til de internationalt privatretlige regler, skal sørge for, at sælger bevarer ejendomsretten til varer, indtil de er fuldstændig betalt, dersom der udtrykkeligt er indgået en aftale mellem køber og sælger om ejendomsforbehold, inden varerne leveres.

26 Det fremgår af ordlyden af denne bestemmelse, at den fastsætter retsvirkningerne af kontraktvilkåret om ejendomsforbehold over for køber og sælger, idet sidstnævnte kan bevare ejendomsretten til varerne, indtil de er fuldstændig betalt. Den fastsætter også som betingelse for gyldigheden af et sådant vilkår, at der udtrykkeligt skal være indgået en aftale mellem køber og sælger herom, inden varerne leveres.

27 Det skal tilføjes, at henvisningen i artikel 4, stk. 1, i direktiv 2000/35 til de nationale bestemmelser, der skal anvendes i henhold til de internationalt privatretlige regler, angår betingelserne for, at kontraktvilkåret om ejendomsforbehold er gyldigt.

28 Det fremgår nemlig af denne bestemmelse, sammenholdt med betragtning 21 til direktiv 2000/35, at fællesskabslovgiver har fundet det ønskværdigt at sikre sig, at kreditorerne kan gøre et ejendomsforbehold gældende på et ikke-diskriminatorisk grundlag overalt i Fællesskabet, hvis det er gyldigt i henhold til de nationale bestemmelser, der skal anvendes på forholdet i henhold til den internationale privatret. Kreditorernes mulighed for at sikre sig ved hjælp af et sådant kontraktvilkår fremstår som et særligt bidrag til bekæmpelsen af forsinket betaling i handelstransaktioner.

29 Henset til ordlyden af artikel 4, stk. 1, i direktiv 2000/35 og formålet med direktivet kan det ikke udledes af denne bestemmelse, at den tilsigter at vedrøre andre regler end dem, der udtrykkeligt dels giver sælger og køber mulighed for at aftale et vilkår om ejendomsforbehold, inden varerne leveres, dels giver sælgeren mulighed for at bevare ejendomsretten til varerne, indtil de er fuldstændig betalt.

30 De omtvistede regler i den foreliggende sag, der vedrører muligheden for at gøre ejendomsforbehold gældende over for en tredjemand, hvis rettigheder ikke påvirkes af direktiv 2000/35, forbliver derfor udelukkende reguleret i medlemsstaternes interne retsorden.

31 Under disse omstændigheder har Den Italienske Republik ikke tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 4, stk. 1, i direktiv 2000/35, idet den har fastsat, at

vilkår om ejendomsforbehold skal bekræftes på de enkelte fakturaer vedrørende løbende leverancer med angivelse af en dato, der ligger forud for udlægget, og bogføres forskriftsmæssigt, for at kunne håndhæves over for købers øvrige kreditorer.

32 Den Italienske Republik bør derfor frifindes.

Sagens omkostninger

33 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der nedlagt påstand herom. Da Den Italienske Republik har nedlagt påstand om, at Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger, og Kommissionen har tabt sagen, bør det pålægges den at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Anden Afdeling):

1) Den Italienske Republik frifindes.

2) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber betaler sagens omkostninger.

Underskrifter